

Министерство на земеделието и храните

**Оперативен анализ
за основни земеделски култури**

(Бюлетин № 28/2023)

София, 19 юли 2023 г.

Съдържание

1.	Проведени основни мероприятия в растениевъдството	3
1.1	Реколта от есенници	3
1.2	Засети площи с пролетници	3
1.3	Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди	5
1.4	Площи и производство от трайни насаждения	5
1.5	Площи и производство от етерично-маслени култури	6
2.	Външна търговия с основни земеделски култури	6
2.1	Зърнени и маслодайни култури	6
2.2	Плодове и зеленчуци	8
3.	Цени	10
3.1	Зърнени и маслодайни култури	10
3.2	Плодове и зеленчуци	11

Забележки: Материалът включва оперативни данни, които нямат статистически характер, а служат само като ориентир за текущото състояние на пазара, в т. ч.: оперативна информация относно проведените основни селскостопански мероприятия по данни от областните дирекции „Земеделие“, общински служби по земеделие и текуща информация относно товарите с основни зърнени и маслодайни култури, преминали границите на страната чрез основните пристанища.

1. Проведени основни мероприятия в растениевъдството

1.1 Реколтата от есенници

Оперативните данни към 13.07.2023 г. сочат повишение на средните добиви от декар спрямо година по-рано при пшеницата, ечемика и рапицата. Въпреки това, засега продукцията от трите култури изостава, поради по-късния старт на жътвата тази година. Прибирането на реколтата от ръж и тритикале все още е в начален етап.

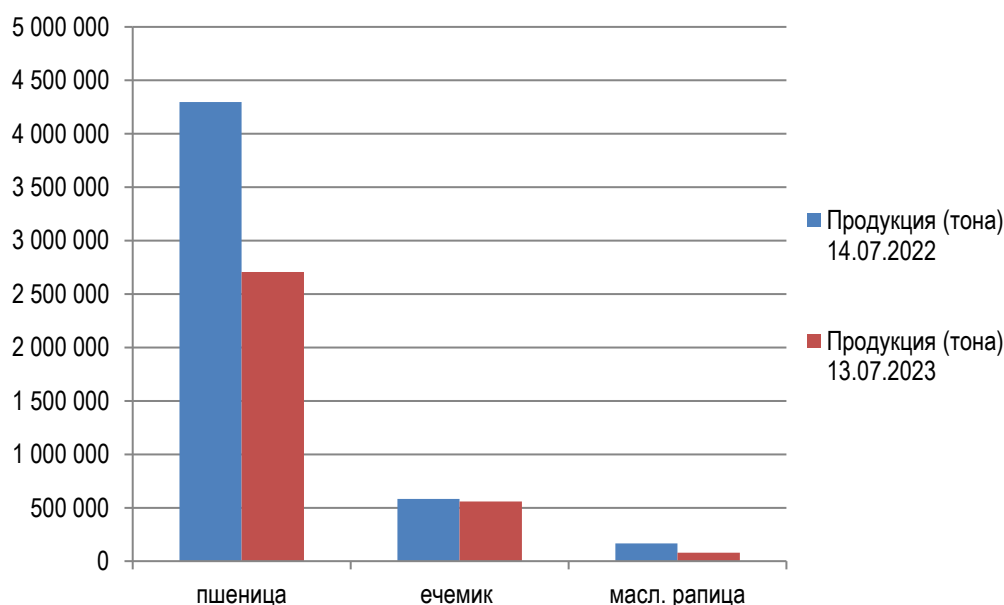
Реколтата от есенници към 13.07.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
пшеница	1 208 584	1 194 824	823 087	489 127	4 296 488	2 705 983	522	553	-1,1%	-40,6%	-37,0%	5,9%
ечемик	124 160	120 468	115 955	103 207	583 233	559 005	503	542	-3,0%	-11,0%	-4,2%	7,8%
масл. рапица	131 321	93 344	77 278	31 473	166 230	79 810	215	254	-28,9%	-59,3%	-52,0%	18,1%
ръж	8 701	7 285	1 022	796	2 771	2 180	271	274	-16,3%	-22,1%	-21,3%	1,1%
тритикале	14 440	12 739	4 539	2 180	15 534	8 816	342	404	-11,8%	-52,0%	-43,2%	18,1%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Забележка: Площите за реколтиране за зърно се изчисляват като от засетите площи се извадят пропадналите площи и площите, прибрани като цяло растение за фураж

Продукция от основни есенни култури към 13.07.2023 г., сравнено със същия период на 2022 г.

1.2 Засети площи с пролетници

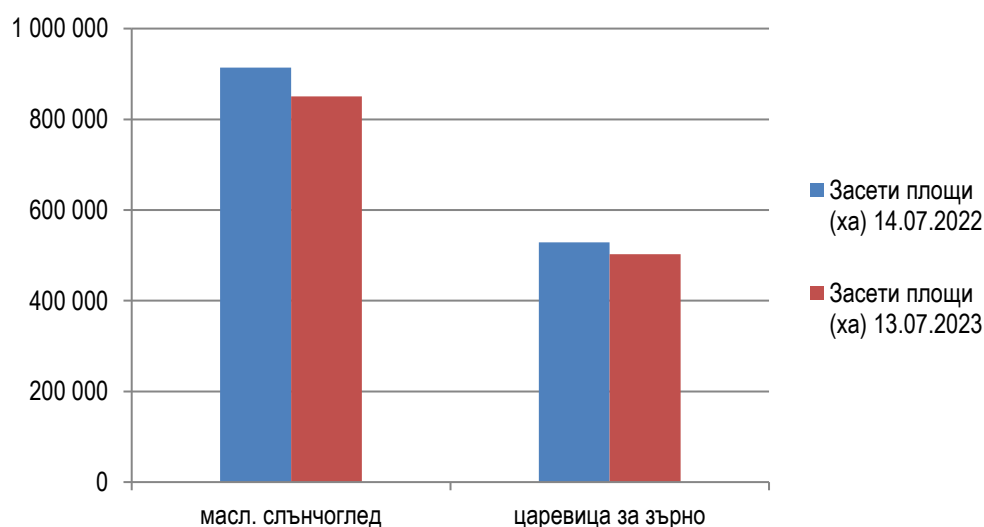
Засетите площи с маслодаен слънчоглед и царевица за зърно са респективно с 6,9% и 4,9% под нивото отпреди една година.

Засети площи с пролетници към 13.07.2023 г., ха

	14.07.2022	13.07.2023	Изменение на годишна база, %
маслодаен слънчоглед	913 752	850 722	-6,9%
царевица за зърно	528 346	502 715	-4,9%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от МЗХ.

Засети площи с маслодаен слънчоглед и царевица за зърно към 13.07.2023 г., сравнено със същия период на 2022 г.

При по-малък размер реколтирани площи до момента и леко понижение на средния добив, на този етап продукцията от „Ориенталски“ тютюн изостава с 15,4% на годишна база. Продължава реколтирането на площите с тютюн от типове „Вирджиния“ и „Бърлей“, като досега са прибрани съответно 3 тона и 14 тона.

Площи и производство на тютюн към 13.07.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	Разсадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Тютюн-Ориенталски	1 861	2 261	1 318	1 182	849	718	64	61	21,5%	-10,3%	-15,4%	-4,7%
Тютюн-Вирджиния	598	387	53	6	15	3	28	50	-35,3%	-88,7%	-80,0%	78,6%
Тютюн-Бърлей	178	140	49	12	40	14	82	117	-21,3%	-75,5%	-65,0%	42,7%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от МЗХ.

1.3 Площи и производство на зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди

Според последните оперативни данни, засадените открити площи с дини и ягоди нарастват респективно с 1,3% и 2% спрямо година по-рано, докато тези с пъпеши, пипер, домати, картофи, краставици и зеле са с между 2% (пъпеши) и 64,7% (зеле) по-малко.

Към момента производството на краставици, картофи и зеле на открито е съответно с 29,7%, 42,9% и 43,6% под нивото, отчетено по същото време на миналата година. Това се дължи основно на по-малкия размер реколтирани площи, като при картофите и зелето се наблюдава и понижение на средните добиви. Прибраното количество ягоди е с 1,6% повече на годишна база.

В начална фаза е събирането на реколтата от дини, пъпеши, домати и пипер на открито.

От началото на 2023 г. до момента в страната са произведени 17,4 хил. тона оранжерийни домати и 16,5 хил. тона оранжерийни краставици, което е съответно с 23,5% и с 34,8% по-малко на годишна база.

Площи и производство от зеленчуци, дини, пъпеши и ягоди към 13.07.2023 г.

	Засадени площи (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	Засадени площи (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
Картофи	9 082	6 717	1 019	654	19 093	10 900	1 874	1 667	-26,0%	-35,8%	-42,9%	-11,0%
Зеле	1 285	454	189	133	4 320	2 435	2 286	1 831	-64,7%	-29,6%	-43,6%	-19,9%
Дини	3 297	3 341	188	43	3 123	511	1 661	1 188	1,3%	-77,1%	-83,6%	-28,5%
Пъпеши	2 057	2 015	181	78	2 245	329	1 240	422	-2,0%	-56,9%	-85,3%	-66,0%
Пипер на открито	2 296	1 988	70	6	423	22	604	367	-13,4%	-91,4%	-94,8%	-39,2%
Домати на открито	2 251	1 731	96	9	637	34	664	378	-23,1%	-90,6%	-94,7%	-43,1%
Краставици на открито*	488	283	146	79	1 000	703	685	890	-42,0%	-45,9%	-29,7%	29,9%
Ягоди на открито	860	877	845	835	5 679	5 769	672	691	2,0%	-1,2%	1,6%	2,8%
Домати в оранжерии	435	406	353	314	22 722	17 391	6 437	5 539	-6,7%	-11,0%	-23,5%	-14,0%
Краставици в оранжерии	356	287	307	243	25 369	16 529	8 264	6 802	-19,4%	-20,8%	-34,8%	-17,7%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от МЗХ.

* вкл. и корнишони

1.4 Площи и производство от трайни насаждения

Съчетанието от по-късен старт на беритбената кампания тази година и понижението на средните добиви от декари води до изоставане на производството на череши, вишни, малини, праскови и кайсии с между 39,4% и 63,7% спрямо миналогодишното.

Площи и производство от трайни насаждения към 13.07.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
прааскови	2 928	2 793	144	65	717	284	498	437	-4,6%	-54,9%	-60,4%	-12,2%
кайсии	3 004	2 412	1 429	696	9 206	3 346	644	481	-19,7%	-51,3%	-63,7%	-25,3%
череша	10 502	10 353	10 309	8 808	50 004	41 682	485	473	-1,4%	-14,6%	-16,6%	-2,5%
вишни	1 296	1 224	1 024	721	3 554	2 153	347	299	-5,6%	-29,6%	-39,4%	-13,8%
малини	1 806	1 831	304	200	815	486	268	243	1,4%	-34,2%	-40,4%	-9,3%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от МЗХ.

1.5 Площи и производство от етерично-маслени култури

Към 13 юли 2023 г. добивът на маслодайна роза възлиза на 14 074 тона, при среден добив от 304 кг/дка.

Отчетеното производство на лавандула до момента е в размер на 14 797 тона - с около 62% по-малко на годишна база, главно вследствие на по-бавния темп на реколтиране на площите.

Площи и производство от етерично-маслени култури към 13.07.2023 г.

	Площи за реколтиране (ха)		Реколтирани площи (ха)		Продукция (тона)		Среден добив (кг/дка)		Изменение на годишна база, %			
	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	14.07.2022	13.07.2023	Площи за реколтиране (ха)	Реколтирани площи (ха)	Продукция (тона)	Среден добив (кг/дка)
маслодайна роза	-	4 631	-	4 630	-	14 074	-	304	-	-	-	-
лавандула	16 323	14 149	8 134	3 295	38 568	14 797	474	449	-13,3%	-59,5%	-61,6%	-5,3%

Източник: Оперативни данни от областните дирекции „Земеделие“ и ОСЗ, обработени от МЗХ.

2. Външна търговия с основни земеделски култури

2.1 Зърнени и маслодайни култури

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

От началото на пазарната 2023/24 година до 16 юли 2023 г. през „Пристанище Варна“ ЕАД¹ са изнесени общо 97,7 хил. тона пшеница, което представлява ръст от

¹ През последните две пазарни години „Пристанище Варна“ ЕАД формира средно 22% от общия експорт на пшеница и ечемик от страната, 33% от този на царевица и 4% от този на слънчоглед.

близо пет пъти на годишна база. При износа на ечемик през порта също е налице увеличение спрямо година по-рано – с 25,7%, до 84,2 хил. тона.

Износ на пшеница, ечемик и рапица от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

	01.07.2022 – 16.07.2022	01.07.2023 – 16.07.2023	Изменение на годишна база
пшеница	20 301	97 699	381,3%
ечемик	67 006	84 229	25,7%
рапица	0	0	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

Засега няма данни за износ на пшеница, ечемик и рапица от реколта `2023 през „Пристанище Бургас“ ЕАД, опериращо на терминал Бургас – Изток 1.

По предварителни данни на НСИ (обхващащи цялата търговия със зърнени и маслодайни култури - по морски, речен и сухоземен път), през периода юли 2022 г. – април 2023 г. извън страната са реализирани 3 075 хил. тона пшеница, 170,2 хил. тона ечемик и 221,1 хил. тона рапица. Сравнявайки с аналогичния период на предходния сезон се наблюдава намаление на експорта на трите основни есенни култури както следва: пшеница – с 37,7%, ечемик – с 60% и рапица – с 20,6%.

Износ на основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

При липса на отчетено количество за последната седмица, общият експорт на царевица през „Пристанище Варна“ ЕАД от началото на септември 2022 г. до момента се свива с 19% на годишна база. Преминалото количество слънчоглед през порта до средата на м. юли 2023 г. е едва 17,5 хил. тона.

Износ на царевица и слънчоглед от „Пристанище Варна“ ЕАД, тона

	01.09.2021 – 16.07.2022	01.09.2022 – 16.07.2023	Изменение на годишна база
царевица	720 729	583 790	-19,0%
слънчоглед	0	17 496	-

Източник: „Пристанище Варна“ ЕАД

До момента не е регистриран износ на царевица и слънчоглед – реколта `2022 от „Пристанище Бургас“ ЕАД.

Данните на НСИ за общия износ на царевица през периода септември 2022 г. – април 2023 г. сочат намаление с 45,6% на годишна база, до 746,2 хил. тона, докато при слънчогледа се отчита повишение с 3,3%, до 511 хил. тона.

Внос

От началото на съответните пазарни години (м. юли 2022 г. за есенните и м. септември 2022 г. за пролетните култури) до 16 юли 2023 г. не е регистриран внос на зърнени и маслодайни култури през двете наблюдавани пристанища във Варна и Бургас.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година юли - юни (пшеница, ечемик и рапица)

По предварителни данни на НСИ, през първите десет месеца на пазарната 2022/23 година в страната са внесени 47,5 хил. тона пшеница и 42,6 хил. тона рапица, което е респективно с 14,7% и 17,9% по-малко на годишна база. Вносът на ечемик за периода възлиза на 6,3 хил. тона, при едва 1,3 тона по същото време на предходния сезон.

Основни зърнени и маслодайни култури с пазарна година септември – август (царевица и слънчоглед)

През периода септември 2022 г. – април 2023 г. се наблюдава спад на вноса на царевица с 37,4% спрямо година по-рано, до 42,2 хил. тона и същевременно нарастване на доставките на слънчоглед с 10%, до 681,1 хил. тона.

2.2 Плодове и зеленчуци

По предварителни данни на НСИ, през първите четири месеца на 2023 г. в страната са внесени 123,3 хил. тона пресни зеленчуци и 119,5 хил. тона пресни плодове, което е съответно с 4,3% повече и с 11,4% по-малко спрямо същия период на 2022 г.

Увеличението на общия внос на пресни зеленчуци се дължи основно на поголемите доставки на домати (с 3,5 хил. тона или 11%), картофи (с 1,6 хил. тона или 6,8%) и пиперки (с 1,4 хил. тона или 14,5%). Повече са и внесените лукови зеленчуци, краставици и корнишони, бобови зеленчуци (основно грах) – с между 6,2% (патладжани) и 43,8% (бобови зеленчуци). Наблюдава се намаление на влезлите в страната количества зеле (с 25,5%), марули (с 8,9%), гъби (с 13,6%), моркови и репи (с 21,7%).

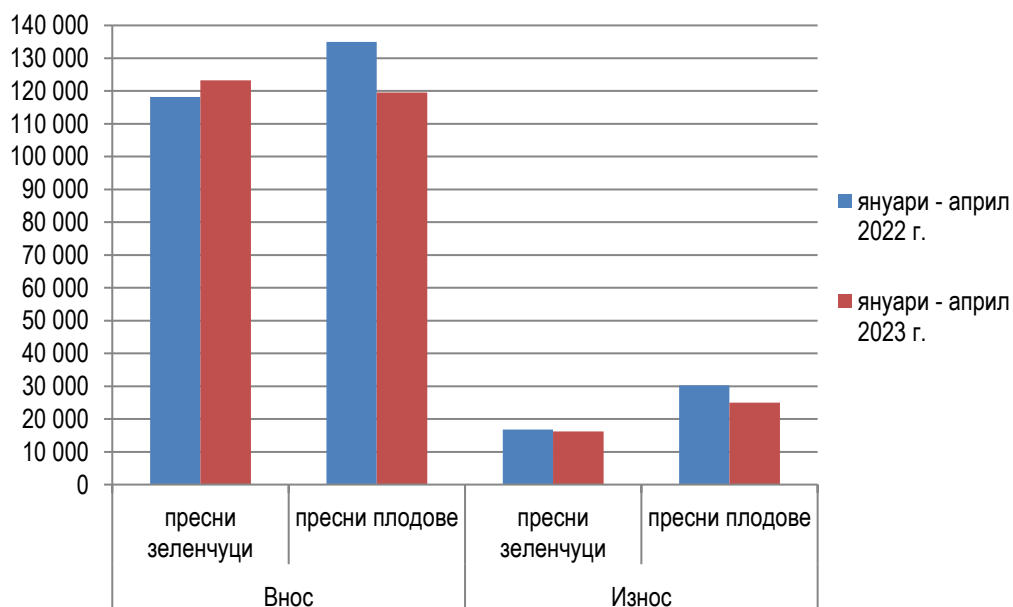
**Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци през м. януари - април 2023 г.,
сравнено със същия период на 2022 г., тона**

Поток	Продукти	януари – април 2022	януари – април 2023	Изменение на годишна база
Внос	пресни зеленчуци	118 215	123 267	4,3%
	пресни плодове	134 958	119 547	-11,4%
Износ	пресни зеленчуци	16 788	16 186	-3,6%
	пресни плодове	30 206	25 022	-17,2%

*Източник: данни на НСИ (предварителни данни за 2022 г. и 2023 г.), обработени от МЗХ
Бележка: „пресни зеленчуци“ включва търговията по тарифни кодове от 07010000 до 07099990, а „пресни плодове“ – търговията по тарифни кодове от 08010000 до 08109075.*

При пресните плодове водещ остава вносет на цитрусови плодове и банани - общо 82,9 хил. тона (69,3% от целия внос на пресни плодове за периода), което е със 7,7% по-малко на годишна база. Съществен дял (14,8%) заемат и доставките на ябълки, чийто внос спада с 33% (с 8,7 хил. тона, до 17,7 хил. тона). Внесените количества грозде, черупкови плодове, дюли, круши, пъпеши, кайсии и малини са в границите от 8,9% (грозде) до над четири пъти (малини) повече в сравнение със същия период на 2022 г., докато при дините е налице намаление с 38%.

Внос и износ на пресни плодове и зеленчуци, тона

Общо за първите четири месеца на 2023 г. от страната са изнесени 16,2 хил. тона пресни зеленчуци и 25 хил. тона пресни плодове, респективно с 3,6% и 17,2% по-малко в сравнение с аналогичния период на миналата година.

Понижението на общия експорт на пресни зеленчуци е свързано най-вече със

свиване на реализацията извън страната на картофи – с 326 тона или 84,6% и бобови зеленчуци (предимно грах) – с 260 тона или 73,5%. Съществено намаление се наблюдава също така при износа на патладжани (с 82,6%), моркови и репи (с 23,6%) и тикви (с 10,5%).

Отчетеният износ на пресни плодове през първите четири месеца на 2023 г. представлява главно реекспорт на продукти, които не са произведени в България, в т. ч. предимно цитрусови плодове – 22,6 хил. тона, с 4,8 хил. тона по-малко спрямо същия период на 2022 г. По-малко са и реализираните извън страната количества черупкови плодове (с 12,9%), ягоди (с 28,4%), пъпеши (с 34,9%) и сливи (с 94,2%). Същевременно, експортът на дюли бележи значителен ръст - над пет пъти, а този на ябълки и круши – около два пъти.

3. Цени

3.1 Зърнени и маслодайни култури

Средно за страната, към 12 юли 2023 г. се отчита поевтиняване на хлебната и фуражната пшеница респективно с 4,4% и 6,1% на седмична база. Изкупната цена на ечемика също се понижава, но по-слабо – с 0,5%. Единствено при слънчогледа е налице минимално повишение с 0,2%.

Средни изкупни цени на основни зърнени и маслодайни култури към 12.07.2023 г., лв./тон без ДДС

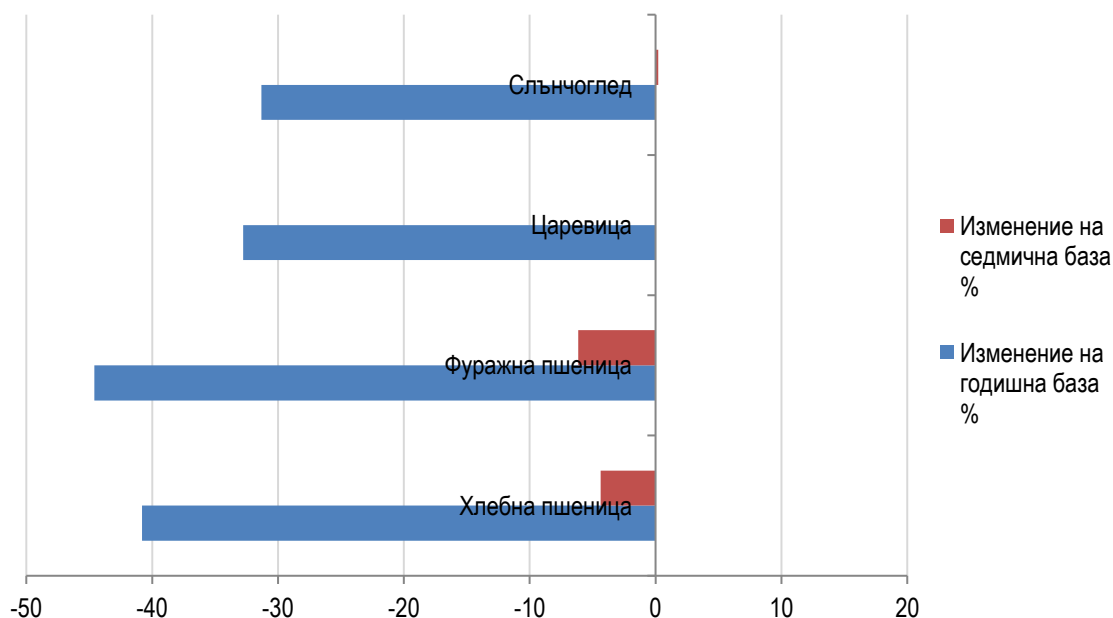
	13.07.2022	05.07.2023	12.07.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
Хлебна пшеница	638	395	378	-40,8	-4,4
Фуражна пшеница	629	371	349	-44,6	-6,1
Ечемик	578	329	327	-43,4	-0,5
Царевица	594	399	399	-32,8	0,0
Слънчоглед	1 017	697	698	-31,3	0,2
Рапица	1 200	*	*	-	-

Източник: САПИ ЕООД (средноседмични цени); изчисления на МЗХ.

* няма данни

Сравнението със същия период на миналата година показва спад на цените на основните зърнени и маслодайни култури в границите от 31,3% (слънчоглед) до 44,6% (фуражна пшеница).

**Изменение на изкупните цени на основни зърнени и маслодайни култури към
12.07.2023 г.**

3.2 Плодове и зеленчуци

В рамките на последната седмица средните цени на едро на зелето, картофите, домати (вносни и оранжерийни) и зеления пипер на тържищата в страната се понижават с между 2,2% и 11,4%. Леко седмично поскъпване е налице при вноските ябълки (с 1,1%), а по-съществено – при оранжерийните краставици (с 9,8%) и черешите (с 10%).

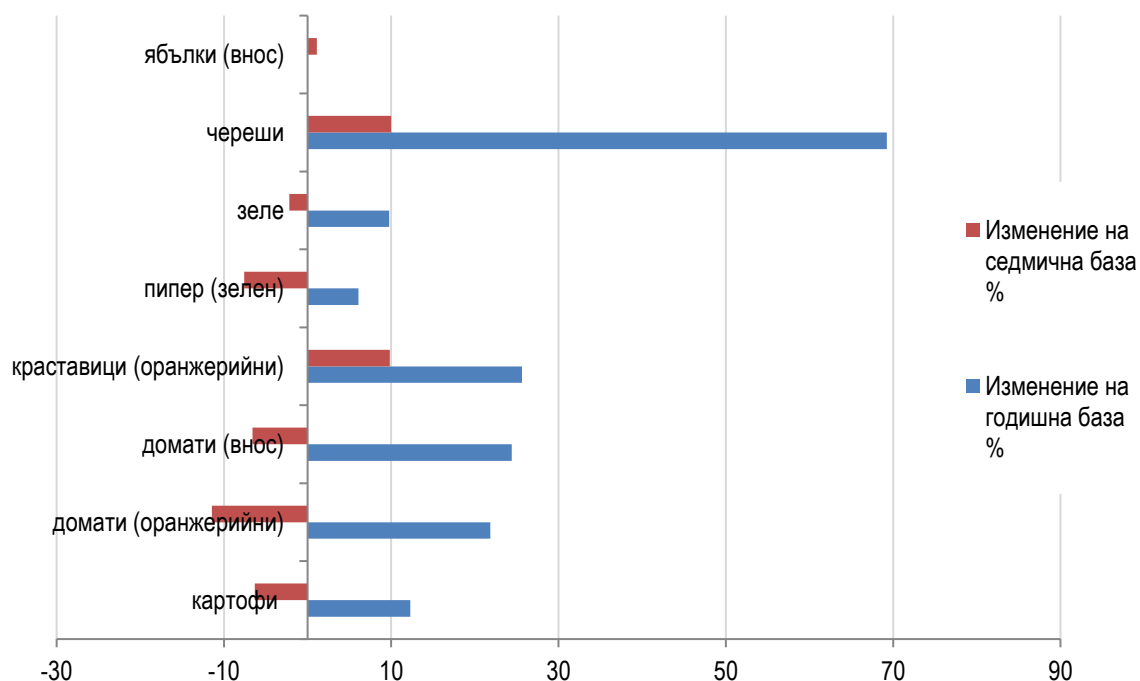
**Средни цени на едро на основни плодове и зеленчуци към 14.07.2023 г.,
лв./кг**

	15.07.2022	07.07.2023	14.07.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
картофи	1,06	1,27	1,19	12,3	-6,3
домати (оранжерийни)	2,29	3,15	2,79	21,8	-11,4
домати (открити площи)	*	*	*	-	-
домати (внос)	2,17	2,89	2,70	24,4	-6,6
краставици (оранжерийни)	1,60	1,83	2,01	25,6	9,8
краставици (внос)	*	*	*	-	-
пипер (зелен)	2,30	2,64	2,44	6,1	-7,6
пипер (червен, внос)	*	*	*	-	-
зеле	0,82	0,92	0,90	9,8	-2,2
дини	*	*	*	-	-
пъпеш	*	*	*	-	-
праскови	*	*	*	-	-
череш	2,60	4,00	4,40	69,2	10,0

	15.07.2022	07.07.2023	14.07.2023	Изменение на годишна база %	Изменение на седмична база %
ябълки (внос)	*	1,82	1,84	-	1,1
сливи	*	*	*	-	-
круши	*	*	*	-	-
десертно грозде	*	*	*	-	-

Източник: ДКСБТ; изчисления на МЗХ.

Изменение на цените на едро на основни плодове и зеленчуци към 14.07.2023 г.

Към средата на м. юли 2023 г. средната цена на едро на черешите бележи ръст от 69,2% на годишна база. При основните зеленчуци, предлагани на тържищата, поскъпването спрямо година по-рано е от 6,1% (зелен пипер) до 25,6% (оранжерийни краставици).